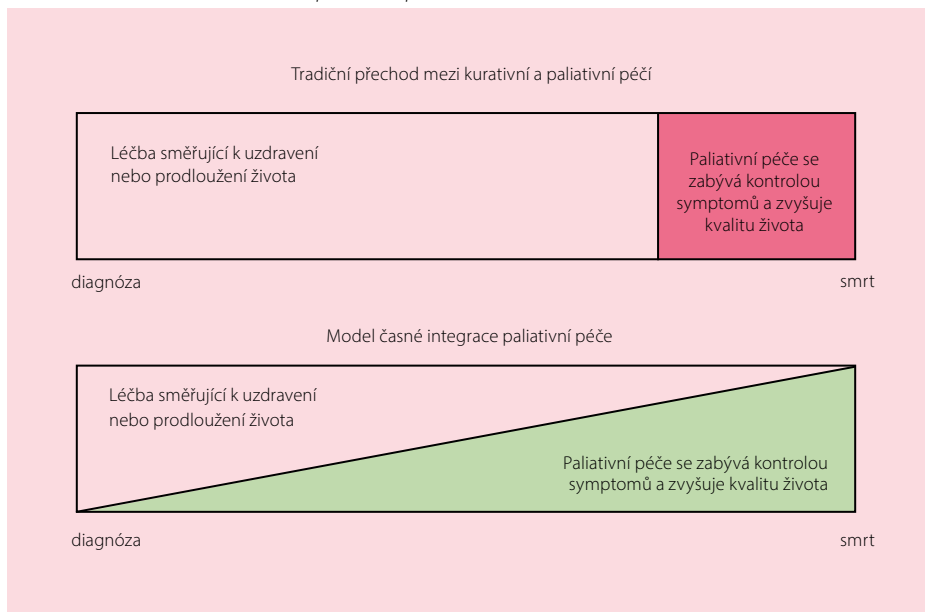

Obr. 1. Přechod mezi kurativní a paliativní péčí

Specializovaná PP

Je péče poskytovaná zkušeným týmem odborníků v paliativní péči. Řeší spolu s nemocným a jeho rodinou komplexně potíže spojené s pokročilým onemocněním, které přestalo reagovat na léčbu.

Na obrázku 1 je přehledně uvedeno rozdělení péče o nemocné v obecné a specializované PP. Konziliární tým PP koordinuje péči o hospitalizované pacienty v akutní péči. Zajišťuje spolu s ošetřujícím lékařem další paliativní péči po ukončení hospitalizace, ať již cestou praktického lékaře nebo hospicové péče. Oddělení a ambulance PP zajišťuje péči o nemocné a jeho rodinu v ambulantním režimu.

Kvalita života (QoL)

Pochopení problémů, které nemocný může řešit na konci svého života. Nemocnému výrazně pomůžeme ať již z pozice odborného lékaře, paliatra nebo praktického lékaře. Na obrázku 2 jsou schematicky znázorněny čtyři okruhy QoL. Tvoří je bio-, psycho-, socio- a spirituální potřeby.

Biologická složka QoL se týká onemocnění samotného. Je vždy výhodou, když je

pacient srozumitelně informován o své diagnóze, výsledcích posledních vyšetření, důvodu ukončení specializované léčby. Měl by umět hovořit o svých potížích tak, aby byl lékař schopen reagovat i na jemné výchyly zdravotního stavu úpravou medikace (bolest, dušnost, nevolnost, nespavost...) Mělo by být také jednoznačně jasné, kam se má nemocný či rodina obrátit, pokud dojde k výrazné změně (zhoršení) zdravotního stavu. Součástí uspokojení těchto potřeb může být i institut dříve vysloveného přání (advance directives), kdy pacient vyjadřuje, jak k němu má být přistupováno, pokud on sám již nebude schopen za sebe rozhodovat.

Do psychologické složky QoL se promítá to, jak nemocný psychicky zvládá aktuální životní situaci. Zásadní je respektování lidské důstojnosti, hovory o všech bolestných věcech a respektování nezávislosti – práva člověka rozhodovat sám za sebe. Může se zde řešit nespavost, depresivní stavy a nálady, otázka míry samostatnosti a soběstačnosti. Nemocné může trápit ztráta koníčků, zhoršená schopnost sebeobsluhy.

Pět fází reakce na závažnou zprávu dle Kublerové-Rossovové (4)

U nemocných a jejich rodin můžeme v průběhu PP očekávat různé fáze psychické reakce na informaci o nevyléčitelném onemocnění, ukončení specifické léčby. První reakcí většinou bývá negace, odmítání přijmout informaci. Tato fáze trvá různě dlouho a přechází do fáze agrese, poté smlouvání, následuje fáze smutku a smíření. Měli bychom počítat s tím, že nemocný může oscilovat mezi jednotlivými fázemi. Mnohdy přechod od jedné ke druhé není plynulý. Pacient se může vracet od fáze deprese do negace atd. Tato znalost nám také může pomoci v pochopení chování pacienta a jeho rodiny v jejich těžké životní situaci.

Základy procesu sdělování špatných zpráv

■ Zásadní je velmi dobrá příprava na vstupní rozhovor, znalost případu pacienta. Musíme počítat s tím, že budeme řešit nejen péči o pacienta, ale i jeho rodinu. Ta může mít různé dotazy, na kte-

Tab. 1. Úrovně paliativní péče. Obrázek převzat z: Paliativní péče v ČR 2016, Situační analýza

	Typ paliativní péče		
	Obecná paliativní péče	Specializovaná paliativní péče ve spolupráci s obecnou paliativní péčí	Specializovaná paliativní péče
Akutní péče	Nemocnice	Domácí hospicová péče	Nemocniční paliativní konziliární týmy
Dlouhodobá péče	LDN, domovy pro seniory	(vyškolení dobrovolníci, poskytující poradenství a podporu, v ČR neexistující služba)	Mobilní specializovaná paliativní péče
Domácí péče	Praktičtí lékaři, agentury domácí péče		Lůžkové hospice
			Mobilní specializovaná paliativní péče, paliativní stacionáře